

Ulkoasiainvaliokunta

9.10.2024

Viite: VNS 3/2024 vp Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Asia: WWF:n lausunto asiasta ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

WWF kiittää mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

WWF pitää erinomaisena, että ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko huomioi vahvasti planetaarisen kolmoiskriisin, eli ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen. Tämä on linjassa luontoposiitivisuutta koskevan hallitusohjelmakirjauksen kanssa. Luontoposiitivisuus nähdään Suomen vientivalttina ja se tukee paitsi Suomen pitkäaikaista kansainvälistä profiilia näiden teemojen osalta, myös Suomen maakuvaa, jossa kestävyys ja luonto ovat keskeisiä.

Haasteena selonteon toimeenpanolle WWF näkee luonnon monimuotoisuuden ylläpidon heikon roolin kansainvälisiä taloussuhteita ja kehityspoliittikkaa koskevassa selonteossa, sekä erityisesti kehitysyhteistyön määrärahoihin kohdistuneet budjettileikkaukset.

Alla WWF Suomen keskeisiä huomioita selonteosta.

- WWF Suomi näkee hienona, että **selonteossa käsitellään hyvin kattavasti ilmastonmuutoksen ja luontokadon uhkia turvallisuudelle**. On hienoa, että selonteossa nostetaan esiin se, miten ilmastonmuutos ja luontokato vaikuttavat Suomen turvallisuuteen sekä suoraan että välillisesti.
 - Tämä tukee myös Suomen kansainvälistä profiilia. Maakuvatutkimuksen mukaan eräitä Suomen vahvimista maakuvan teemoista ovat kestävyys ja ympäristö.
 - WWF katsoo, että hyvinvoiva luonto on hyvinvointimme ja taloutemme perusta, mutta myös keskeinen turvallisuuteen ja vakauteen vaikuttava tekijä. WWF pitää hyvänä, että selonteossa nostetaan esiin esimerkiksi ilmaston ja luonnon kytköksiä konflikteihin, rikollisuuteen ja turvallisuuteen.
 - Luonnon ja ilmaston eteen tehtävillä toimilla on kiire, sillä ilmastonmuutos ja luontokato etenevät voimakasta vauhtia. Tämä kiire jää selonteosta uupumaan. Selonteossa nostetaan esiin esimerkiksi se, että 1,5 asteen lämpeneminen on merkittävä riski ihmiskunnalle ja ekosysteemeille, mutta ei sitä, että [raja on jo rikottu vuoden mittaisella jaksolla](#). Mitä pidemmälle ilmastokriisi etenee, sitä vakavammat vaikutukset ovat kaiken hyvinvointimme perustalle, luonnolle.

- Keskeisenä kysymyksenä voidaan nostaa esiin myös riittävä rahoitus kansainvälisten ilmasto- ja ympäristösopimusten toimeenpanolle, jota uhkaavat nyt tehdyt merkittävät leikkaukset Suomen kehitysyhteistyövaroihin. Ilmasto- ja ympäristösopimukset ovat keskeisiä myös globaalin rauhan ja vakauden kannalta, sillä niiden avulla suojellaan perustarpeita täyttävää luontoa sekä elämän perusedellytyksiä. Kehitysyhteistyövaroilla Suomi on aiemmin pystynyt tukemaan tätä vakautta.
- On erinomaista, että selonteossa nostetaan esiin se, **että Suomi haluaa korostaa ilmasto- ja ympäristökysymysten yhteyksiä rauhaan ja turvallisuuteen ja edistää näiden tuomista vahvemmin osaksi eurooppalaista ja kansainvälistä turvallisuutta.**
 - Suomella on osaamista näistä linkeistä, ja sitä kannattaa edistää kansainvälisellä areenalla. Hyvä esimerkki on vesidiplomatia, joka nostetaan esiin selonteossa.
 - On myös hienoa, selonteossa todetaan Suomen edistävän Naton ilmastonmuutoksen turvallisuusvaikutuksia koskevaa työtä ilmastonmuutokseen liittyvien turvallisuusvaikutusten tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi. [Suomella on teemasta osaamista](#), jota kannattaa edistää myös Nato-kontekstissa. Naton oma tavoite on, että se on tulevaisuudessa maailman [johtava organisaatio ilmastonmuutoksen turvallisuusvaikutusten tunnistamisessa ja hallitsemisessa](#).
 - Selonteossa ei kuitenkaan nouse esiin se, miten Suomi tätä työtä edistää. Toivomme, että **Nato-keskustelua tullaan tulevaisuudessa avaamaan myös kansalaisyhteiskunnan suuntaan, jotta mahdollistetaan dialogi sekä osaamisen jakaminen monipuolistuvista turvallisuusuhista.**
- WWF Suomi pitää hyvänä, että **selonteossa ekologinen kestävyys on nostettu yhdeksi laajan turvallisuuden osista.**
 - Monet laajan turvallisuuden osa-alueet kytkeytyvät myös vahvasti toisiinsa – ekologinen kestävyys kytkeytyy vahvasti esimerkiksi taloudelliseen kilpailukykyyn. **Maailman talousfoorumi WEF nosti tänä vuonna 10 vuoden aikatahtäimellä ilmastoon ja luontoon liittyviä teemoja korkeille sijoille.** Yleisemmin 10 uhasta viisi liittyi luontoon ja ilmastoon. Myös lyhyemmällä, viiden vuoden ajanjaksolla sään ääri-ilmiöt muodostavat raportin mukaan toiseksi suurimman riskin liiketoiminnalle ja taloudelle.
 - Yritykset ovat erittäin riippuvaisia luonnosta: Maailman talousfoorumi arvioi vuonna 2020, että noin 44 biljoonaa Yhdysvaltain dollaria (yli puolet koko maailman bruttokansantuotteesta) taloudellisen arvon luonnista olisi [kohtalaisen tai erittäin riippuvaista luonnosta](#). **Ilmasto- ja luontokysymykset ovat siis ehdottoman tärkeitä myös kestävän taloudellisen toiminnan näkökulmasta.** Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ei nouse esiin se, miten nämä ilmiöt aiheuttavat haasteita taloudelle, joka muuten nousee esiin keskeisenä teemana läpi selonteon.
 - Ekologinen kestävyys on keskeisessä roolissa myös resilienssin kannalta. Selonteossa nostetaan esiin tästä näkökulmasta muun muassa ruuantuotanto sekä energiahuollon turvaaminen edistämällä puhdasta

siirtymää. WWF katsoo kuitenkin, että resilienssin ja huoltovarmuuden kannalta on tärkeää tarkastella Suomen ekologista jalanjälkeä. Ekologinen jalanjälki kuvaa luonnonvarojen kulutusta ja siitä aiheutuvaa painetta maapallon kantokyvylle. Usein huoltovarmuus ymmärretään nykyisen tasoisen ylikulutuksen ylläpitämiseen tarvittavan resurssihuollon turvaamisena, mutta lopulta ainoastaan maapallon rajojen mukainen yhteiskunta on huoltovarma.

- On hyvä, että selonteossa **Suomi sitoutuu ilmastopolitiikassa EU-päätösten ja kansainvälisten sopimusten toimeenpanoon**. Lisäksi WWF pitää erinomaisena, että **Suomi sitoutuu tukemaan kehittyviä maita ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa sekä luontokadon torjumisessa**.
 - Tavoitteen tulisi kuitenkin konkretisoida toimenpiteissä sitoumuksena kansainväliseen ilmasto- ja biodiversiteettirahoitukseen kehitysyhteistyövaroista, mitä ei selkeästi sanoiteta kansainvälisiä taloussuhteita- ja kehitysyhteistyötä koskevassa selonteossa.
 - Suomen uskottavuus ja vaikuttavuus globaalissa yhteistyössä ja globaalina toimijana edellyttää riittävää rahoitusta. Suomen ilmastorahoitusta kasvatettiin edellisellä hallituskaudella ja sopeutumiseen kohdennettiin lisärahoitusta. Sen sijaan Suomen kehitysyhteistyövaroista kohdennetaan [luonnon monimuotoisuuden suojeluun ainoastaan 0,5 %](#). Kansainvälisen tutkimuksen mukaan Suomen rahoitus kehittyvien maiden luonnonmonimuotoisuuden suojeluun [on alle puolet siitä, mitä sen tulisi olla](#), ottaen huomioon YK:n luontosopimuksen rahoitustavoitteen sekä maiden ekologisen jalanjäljen verrattuna maksukykyyn, eli bruttokansantuotteeseen ja väestön määrään.
 - WWF toivoo, että Suomi ylipäättään edistää kansainvälisellä areenalla kunnianhimoista ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa, kannustaen myös muita maita samaan.
- On hyvä, että ilmastonmuutos säilyy yhtenä Suomen kehityspolitiikan painopisteistä. Samalla WWF esittää **huolensa siitä, että painopisteissä ei ole mukana ympäristön tilan heikkenemistä ja luontokatoa**.
 - Aiemmin painopisteiden joukossa oli myös luonnon monimuotoisuus sekä luonnonvarojen kestävä hallinta ja käyttö. Ilmastonmuutos ja luontokato ovat kriisejä, jotka vahvistavat ja ruokkivat toisiaan. Toisaalta samat ratkaisut voivat auttaa kummassakin: Ilmastonmuutoksen tuhoisia vaikutuksia voidaan torjua etenkin niin sanotuilla [luontopohjaisilla ratkaisuilla](#), joiden avulla voidaan hallita ilmastonmuutoksen haitallisia vaikutuksia ja lisätä luonnon monimuotoisuutta.
- Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttaminen on vaikeutunut muun muassa koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. **Suomi on sitoutunut toimeenpanon vauhdittamiseen, mutta leikkaukset kehitysyhteistyöhön uhkaavat tämän toteuttamista**.
 - Agenda 2030 tukee rauhaa, vakautta, demokratiaa ja kehitystä. Selonteossa korostetaan, että Suomi on maille avoin ja pitkäjänteinen kumppani, mutta WWF on huolissaan erityisesti jälkimmäisen toteutumisesta leikkausten vuoksi. On Suomen edun mukaista, että

- toiminta kanssamme on ennustettavaa ja yhteistyö perustuu jaettuun näkemykseen painopisteistä.
- Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden väheneminen voi estää koko YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden eli Agenda 2030 toteutumisen. 17 tavoitteesta neljä linkittyy suoraan luontoon ja ilmastoon, mutta näiden välillinen merkitys monen tavoitteen saavuttamiselle on kriittinen. Vaikutus voi näkyä esimerkiksi näiden ilmiöiden vaikutuksena ruoka- ja vesiturvaan sekä terveyteen.
 - Tuore kestävä kehityksen tavoitteiden verkoston raportti osoittaa, että [Suomen suurimmat haasteet tavoitteiden osalta](#) liittyvät muun muassa ilmastotoimiin ja kestävään kulutukseen.
 - On hienoa, että ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa **vahvistetaan Suomen tuki kansalaisyhteiskunnalle ja ihmisoikeuspuolustajille.**
 - Civicuksen vuoden 2024 [kansalaisyhteiskunnan tilaa koskeva raportti](#) nostaa esiin sen, että vaikka ilmastonmuutos etenee, siihen liittyvä toiminta on muuttunut monissa konteksteissa haastavammaksi – jopa maissa, joissa kansalaisvapauksia kunnioitetaan.
 - Ihmisoikeuspuolustajista ympäristöihmisoikeuspuolustajat ovat olleet erityisen uhan alla. On tärkeää, että Suomi tukee kaikin keinoin ympäristö- ja ihmisoikeusjärjestöjä ja ympäristöä ihmisoikeutena puolustavia ihmisiä työssään.
 - Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa kehitysyhteistyö yhdistyy voimakkaasti kauppaan, ja tätä täydentää myös kansainvälisten taloussuhteiden ja kehityksen selonteko. WWF korostaa, **ettei selontekojen toimeenpanossa kehityspolitiikkaa tule välineellistää kauppapolitiikalle.**
 - Kehitys- ja kauppapolitiikka ovat tärkeitä elementtejä ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimeenpanossa, ja niiden tulisi tukea linjaamme lisäksi näin uskottavuuttamme ulko- ja turvallisuuspoliittisissa teemoissa. [WWF:n mielestä](#) kansainvälisiä taloussuhteita ja kehityspolitiikkaa koskeva selonteko ei huomioi riittävästi ympäristöä, vaikka ilmastonmuutos onkin mainittu yhtenä tavoitteista.

Ilmastonmuutoksen ja luontokadon linkit turvallisuuteen

Ilmastonmuutoksen, luontokadon ja turvallisuuden yhteen linkittymistä puhutaan kansainvälisellä tasolla yhä enemmän. WWF käyttää termiä ["Nature-Security Nexus"](#) kuvaamaan tilannetta, jossa ilmastonmuutos ja luontokato kasvattavat konfliktien riskiä sekä heikentävät resilienssiä, mutta samalla konfliktit ja hauraus vahingoittavat luontoa. Vahinko luonnolle voi näkyä esimerkiksi sodan aiheuttamina ympäristötuhoina tai esimerkiksi kasvaneena ympäristöriskinä.

Luontokato voi vaikuttaa konflikteihin esimerkiksi niin, että luonnonvarojen (kuten veden, ravinnon ja viljelykelpoisen maan) hupeneminen johtaa niistä käytävään kiistaan. YK:n ympäristöjärjestö UNEP on arvioinut, että vuosien 1950 ja 2010 välillä [40 prosenttia maiden sisäisistä konflikteista linkittyi luonnonvaroihin](#). Yhteys luonnonvaroihin myös kaksinkertaistaa riskin sille, että konflikti uusiutuu viiden vuoden

sisällä. Ilmastomuutos ja luontokato voivat vaikuttaa turvallisuuteen siten, että elinolosuhteiden muuttuessa haastaviksi ja perustarpeita tarjoavan luonnon köyhtyessä syntyy muuttoliikettä, joka hallitsemattomana voi aiheuttaa epävakautta maiden sisällä ja välillä.

Ilmastomuutoksen ja luontokadon turvallisuusriskit eivät rajoitu kuitenkaan tähän. Ne voivat aiheuttaa yleisemmin epävakautta sekä uhata maiden resilienssiä. Ilmastomuutos ja luontokato uhkaavat myös taloutta, joka kietoutuu ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan yhä voimakkaammin. Maailman talousfoorumi nosti tänäkin vuonna ilmastoon ja luontoon liittyviä teemoja korkeimmille sijoille koskien [keskeisimpiä riskejä liiketoiminnalle 10 vuoden aikatahtimella](#).

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen Rahasto, sr

Jari Luukkonen
Pääsihteeri

Anne Tarvainen
Ohjelmajohtaja, kansainvälinen ohjelma